

Stanowisko Zarządu Związku Miast Polskich w sprawie sytuacji w oświacie

1. Resort edukacji całkowicie utracił kontrolę nad sytuacją polskiej oświaty, doprowadzając ją do głębokiego kryzysu:
 - a) po nieodpowiedzialnej, nieprzygotowanej, zrealizowanej *ad hoc* jako wyborcze hasło polityczne „reformie” systemu szkolnego, do dziś uderzają nas wszystkich, a zwłaszcza dzieci i młodzież oraz nauczycieli, kolejne jej skutki; jednym z nich jest tegoroczna kumulacja roczników, która – zachodząc w szczególnie trudnym czasie – wiąże się z rozczarowaniami wielu uczniów i rodziców;
 - b) próba dalszej destrukcji i centralizacji polskiej oświaty, zawarta w tzw. „lex Czarnek”, na szczęście się nie powiodła, ale także na długie miesiące zatrzała atmosferę wokół edukacji;
 - c) trwa akcja ideologizacji polskiej oświaty, która – jak uczy historia XIX i XX wieku – także nie przyniesie powodzenia, ale rodzi kolejne, niepotrzebne, rodzące negatywne skutki w świadomości młodzieży, zakłócenia w wychowaniu i kształceniu młodego pokolenia Polaków; nie godzimy się na to w imieniu większości naszych społeczności lokalnych;
 - d) brakuje przemyślanej, zbudowanej wspólnie z Ukrainą, postawy polskiego systemu szkolnego wobec setek tysięcy uczniów będących uchodźcami wojennymi, którzy wymagają bardzo odpowiedzialnego podejścia, nacechowanego uwrażliwieniem na ich niezwykle trudną sytuację;
 - e) trwa odpływ wartościowych osób z zawodu nauczycielskiego, także z powyższych powodów; zwiększa się liczba wakatów na etatach nauczycielskich, które zmuszają dyrektorów szkół i organy prowadzące do „sztukowania” zatrudnienia, co nie wpływa korzystnie na poziom nauczania.

2. Największym, śmiertelnym grzechem resortu edukacji wobec polskiej oświaty jest jej **rosnące niedofinansowanie**, które można już prawie określić jako sabotaż. Od samego początku przekazywanie szkół publicznych odbywało się bez zapewnienia jasnego mechanizmu finansowania edukacji, bez jednoznacznego zagwarantowania poziomu subwencji oświatowej, powiązanego z oczekiwanymi standardami. Od początku przyjęto, że część kosztów funkcjonowania edukacji będą ponosić samorządy. Po przekazaniu szkół gminom i powiatom ich udział w finansowaniu zadań oświatowych nie przekraczał 25% kosztów bieżących, a kwota subwencji oświatowej w latach 2002-2003 stanowiła 2,83 – 2,87% PKB.

W roku 2021 subwencja szkolna pokryła już tylko 60% bieżących kosztów oświaty, a jej relacja do PKB spadła po raz pierwszy poniżej 2% i wyniosła 1,98%.

Luka finansowa w oświacie, rozumiana jako różnica między kwotą subwencji a kosztami bieżącymi, rosła stale, jednak do 2015 r. przyrosty te wynosiły ok. 0,5 mld zł rocznie. Począwszy od r. 2016 przyrost wynosi już prawie **3 mld zł rocznie**, przy czym w każdym kolejnym roku znaczna część tej kwoty jest efektem niedoszacowania skutków wynegocjowanych ze związkami zawodowymi podwyżek płac nauczycieli, W r. 2004 subwencja pokrywała ponad 99%, a w r. 2021 – już tylko 80% kosztów osobowych w oświacie.

Rosnące niedofinansowanie oświaty powoduje pogłębianie się nierówności w dostępie dzieci do edukacji, gdyż wiele miast i gmin, dopłacając wielkie kwoty do podstawowego zakresu działania szkół, nie ma już możliwości finansowania zajęć dodatkowych

3. Ostatnie zmiany w Karcie Nauczyciela i wydane na tej podstawie rozporządzenia zostały negatywnie zaopiniowane zarówno przez organizacje samorządowe jak i **wszystkie związki zawodowe**. Podjęta przez Senat RP próba naprawy tej sytuacji została odrzucona przez większość sejmową. Zarząd Związku Miast Polskich w pełni solidaryzuje się z postulatami związkowców, apelując o podjęcie **współdziałania** w celu wywalczenia **wzrostu poziomu finansowania edukacji** ze środków budżetu centralnego. Docelowo subwencja szkolna powinna osiągnąć **3% PKB**.
4. Biorąc pod uwagę powyższe fakty Zarząd Związku Miast Polskich **w pełni popiera** wniosek Krajowej Sekcji Oświaty i Wychowania NSZZ „Solidarność” z dnia 9 maja br. o **natychmiastowe odwołanie** pana Przemysława Czarnka z funkcji Ministra Edukacji i Nauki oraz pana Dariusza Piontkowskiego z funkcji sekretarza stanu w resorcie edukacji.

Olsztyn, 26 sierpnia 2022 r.

Zygmunt Frankiewicz
PREZES ZWIĄZKU